

Väestökisterikeskus
Befolkningsregistercentralen

Varmennekuvaus

Väestökisterikeskuksen kansalaisvarmenne

v. 1.9.

ISO 9001

ISO/IEC 27001

1. Johdanto

Tämä dokumentti kuvaa yleisellä tasolla varmentajan toimintatapoja sekä varmenteen käytön ehtoja ja rajoituksia.

Tämä dokumentti viittaa asiakirjoihin:

Varmennepolitiikka Väestörekisterikeskuksen kansalaisvarmennetta varten

OID:1.2.246.517.1.10.2;

Varmennuskäytäntö sähköisellä henkilökortilla olevaa kansalaisvarmennetta varten

OID: 1.2.246.517.1.10.2.1;

Varmennuskäytäntö pankin maksukortilla olevaa kansalaisvarmennetta varten

OID 1.2.246.517.1.10.2.3;

Varmennuskäytäntö kansalaisvarmenne henkilökortilla sairausvakuutustiedoin

OID 1.2.246.517.1.10.2.4;

Väestörekisterikeskus noudattaa kansalaisvarmenteita myöntäessään yleisölle myönnettäviä laatuvarmenteita koskevaa laatuvarmennepolitiikkaa kohdan b) QCP public mukaisesti OID: 0.4.0.1456.1.2

2. Varmennekuvaus

2.1 Varmentajan yhteystiedot

Väestörekisterikeskus

Käyntiosoite:

Lintulahdenkuja 4

00530 Helsinki

Puhelin/vaihde: +358 295 535 001

Fax: +358 9 876 4369

E-mail: etunimi.sukunimi@vrk.fi

Kirjaamo: kirjaamo@vrk.fi

www.fineid.fi

Y-tunnus: 0245437-2

Postiosoite:

PL 123

00531 Helsinki

2.2 Varmenteen tyyppi, tarkistamismenettely ja käyttötarkoitus

Kansalaisvarmenne on turvallisen sähköisen asioinnin varmenne, joka voidaan tallentaa erilaisiin teknisiin välineisiin, esimerkiksi sähköiselle henkilökortille, sirulliselle pankkikortille tai mobiilipäätelaitteen SIM-kortille.

Kansalaisvarmennetta haetaan käymällä henkilökohtaisesti rekisteröijänä toimivan poliisiviranomaisen tai muun rekisteröintipisteen luona. Käynnin yhteydessä henkilöllisyys tarkistetaan varmennuskäytännössä kuvatulla tavalla. Jos hakijalla ei ole em. asiakirjoja, poliisi tunnistaa hakijan henkilöllisyyden muilla tavoin. Tieto tunnistavasta merkitään hakemuslomakkeeseen ja rekisteröintipisteen virkailija vahvistaa omalla allekirjoituksellaan, että henkilöllisyyden tunnistus on todella tapahtunut. Henkilön esittämiä tietoja, kuten tunnisteita, nimeä ja virallista osoitetta verrataan Väestötietojärjestelmän tietoihin. Kansalaisvarmenteessa henkilön yksilöintiin käytetään sähköistä asiointia varten erikseen luotua väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) määriteltyä sähköistä asiointitunnusta (SATU).

Kansalaisvarmenne sisältää allekirjoitus- ja tunnistamisvarmenteet, joista on säädetty laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista.

Kansalaisvarmenteita voidaan käyttää henkilön todentamiseen, viestin salaukseen ja sähköiseen allekirjoitukseen. ”Varmennepolitiikka valtion kansalaisvarmenteita varten” - dokumentin mukaisesti myönnetty allekirjoitusvarmenteet täyttävät Euroopan parlamentin ja neuvoston sähköisen allekirjoituksen direktiivin (1999/93 EC) ja sen liitteiden tarkoittamat laatuvarmenteeille asetettavat vaatimukset. Kansalaisvarmennetta voidaan käyttää rajoituksitta hallinnollisissa sekä yksityisen organisaation tarjoamissa sovelluksissa ja palveluissa.

Kansalaisvarmenteen hakija voi halutessaan tallettaa sähköpostiosoitteen sekä kansalaisvarmenteeseen että väestötietojärjestelmään. Sähköpostiosoite merkitään sekä kansalaisvarmenteeseen että väestötietojärjestelmään hakijan ilmoittamassa muodossa. Kansalaisvarmenteeseen merkitty sähköpostiosoite talletetaan julkiseen hakemistoon samoin kuin muu kansalaisvarmenteen tietosisältö. Sähköpostiosoitetta ei voi muuttaa kansalaisvarmenteen voimassaoloaikana.

2.3 Varmenteeseen luottaminen

Varmenteen käyttötarkoitus on määritelty kunkin varmenteen varmennepolitiikassa, varmennuskäytännössä sekä varmenteen haltijalle annettavassa käyttöohjeessa. Varmennetta saa käyttää vain sen käyttötarkoituksen mukaisesti. Varmenteeseen luottavan osapuolen on tarkastettava, että käytettävän varmenteen voimassaoloaika ei ole päättynyt eikä varmenne ole sulkulistalla. Varmenteeseen luottava osapuoli ei voi vilpittömässä mielessä luottaa varmenteeseen, mikäli varmenteen voimassaoloa ei ole tarkistettu sulkulistalta. Varmenteeseen luottavalla osapuolella on velvollisuus tarkistaa varmenteet sulkulistalta ennen hyväksymistä mitätöinnin varalta.

2.4 Varmenteen haltijan velvollisuudet

- Varmenteen käyttötarkoitus on määritelty kunkin varmenteen varmennepolitiikassa, varmennuskäytännössä sekä varmenteen haltijan käyttöohjeissa. Varmennetta saa käyttää vain sen käyttötarkoituksen mukaisesti.
- Varmenteen haltija vastaa siitä, että varmennetta haettaessa ilmoitetut tiedot ovat oikeita.
- Varmenteen haltija on itse vastuussa kansalaisvarmenteen käytöstä, sillä tekemistään oikeustoimista ja niiden taloudellisista seuraamuksista. Allekirjoitusvarmenteen osalta noudatetaan, mitä sähköallekirjoitusedirektiivissä ja laissa

vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista on määrätty.

- Varmenteen haltija säilyttää yksityiset avaimensa ja niiden käyttämiseen tarvittavat tunnusluvut erillään sekä pyrkii estämään yksityisten avaintensa katoamisen, joutumisen ulkopuolisten käsiin, muuttamisen tai luvattoman käytön. Toimikortin luovuttaminen tai PIN-tunnuksen paljastaminen toiselle henkilölle esim. lainaamalla vapauttaa varmentajan ja varmenteeseen luottavan osapuolen kortin käyttämisestä mahdollisesti aiheutuvista vastuista.
- Sähköistä henkilökorttia ja muita kansalaisvarmenteen sisältäviä teknisiä välineitä tulee käsitellä ja suojata samalla huolellisuudella kuin muita vastaavia kortteja tai asiakirjoja, kuten esimerkiksi luottokortteja, ajokorttia ja passia. Henkilökohtaiset tunnusluvut on säilytettävä fyysisesti eri paikassa kuin kansalaisvarmenteet.
- Toimikortin häviämisestä tai väärinkäytön mahdollistumisesta tulee ilmoittaa viivyttämättä Varmentajalle soittamalla maksuttomaan sulkupalveluun 0800 162 622. Vastaavasti kuuroille ja kuulovammaisille on oma tekstipuhelinpalvelunumeronsa 0100 2288.

2.5 Varmenteeseen luottavan osapuolen varmenteen tarkistamiseen liittyvät velvollisuudet

Jos varmenteeseen luottava osapuoli kopioi sulkulistan hakemistosta, sen on varmistettava sulkulistan aitous tarkistamalla sulkulistan sähköinen allekirjoitus. Lisäksi on tarkistettava sulkulistan voimassaoloaika.

Mikäli uusinta sulkulistaa ei voida saada hakemistosta laitteiston tai hakemistopalvelun toimintahäiriön vuoksi, varmennetta ei pitäisi hyväksyä, mikäli viimeisen saadun sulkulistan voimassaoloaika on päättynyt. Kaikki varmenteiden hyväksymiset tämän voimassaoloajan jälkeen tapahtuvat varmenteeseen luottavan osapuolen omalla riskillä.

2.6 Vastuunrajoitukset

Varmennepalveluiden tuottamiseen liittyvät Väestörekisterikeskuksen vahingonkorvausvastuu määräytyy vahingonkorvauslain (412/1974) säännösten mukaisesti. Väestörekisterikeskusta koskevat myös lain vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnasta annetun lain mukaiset varmentajan vastuut.

Väestörekisterikeskus ei vastaa tunnuslukujen, PUK-koodin ja varmenteen haltijan yksityisten avainten paljastumisen seurauksena syntyvistä vahingoista, ellei paljastuminen välittömästi johdu Väestörekisterikeskuksen toiminnasta.

Väestörekisterikeskus ei vastaa varmenteen haltijalle aiheutuneista välillisistä tai seurannaisvahingoista. Väestörekisterikeskus ei myöskään vastaa varmenteeseen luottavan osapuolen tai henkilökortin haltijan muun sopimuskumppanin mahdollisesti kärsimistä välillisistä tai seurannaisvahingoista.

Väestörekisterikeskus vastaa kansalaisvarmenteen haltijalle ja kansalaisvarmenteeseen luottavalle osapuolelle enintään aiheutuneista välittömistä vahingoista, mikäli vahinko johtuu Väestörekisterikeskuksen välittömästä toiminnasta.

Varmentajalla on oikeus keskeyttää palvelu muutos- tai huoltotoimien ajaksi. Sulku- listaa koskevista muutos- ja huoltotoista ilmoitetaan etukäteen.

Varmentajalla on oikeus kehittää edelleen varmennepalvelua. Varmenteen haltijan tai varmenteeseen luotavan osapuolen on vastattava tämän vuoksi aiheutuvista omista kustannuksistaan eikä varmentaja ole velvollinen korvaamaan varmenteen haltijalle tai varmenteeseen luotavalle osapuolelle tällaisesta varmentajan kehittä- mistyöstä aiheutuvista kustannuksista.

Väestörekisterikeskus ei vastaa yleisten tietoliikenneyhteyksien eikä tietoverkkojen, esimerkiksi internetin toimivuudesta eikä siitä, jos oikeustoimen suorittaminen estyy kortinhaltijan käyttämän laitteen toimimattomuudesta eikä siitä, että varmenteita käytetään vastoin niiden käyttötarkoitusta.

Varmentaja ei vastaa varmennetta käytettäessä verkkopalvelun tai sovelluksen vir- heistä tai niistä aiheutuvista kustannuksista. Varmentaja ei vastaa varmennetta käytettäessä varmenteeseen pohjautuvien loppukäyttäjälle verkkopalvelun tai so- velluksen virheistä tai niistä aiheutuvista kustannuksista.

Varmenteen haltijan vastuu varmenteen käyttämisestä päättyy, kun hän on ilmoit- tanut sulkupalveluun tarvittavat tiedot varmenteen sulkemiseksi ja saatuaan puhe- lun vastaanottaneelta virkailijalta ilmoituksen varmenteen sulkulistalle viemisestä. Vastuun katkaisemiseksi sulkuilmoitus on tehtävä välittömästi, kun syy ilmoittami- seen on havaittu.

2.7 Sovellettavat sopimukset, varmennuskäytäntö ja var- mennepolitiikka

Varmenteen hakijan oikeudet ja velvollisuudet on mainittu hakemusasiakirjassa ja yleisissä käyttöohjeissa, jotka muodostavat varmenteen hakijan kanssa tehtävän sopimuksen. Hakemusasiakirjassa on tiedot kummankin osapuolen oikeuksista ja velvollisuuksista. Hakemusasiakirjassa ja käyttöohjeissa mainitaan selkeästi, että kansalaisvarmenteen hakija hyväksyy nimikirjoituksellaan annettujen tietojen oi- keellisuuden sekä varmenteen luomisen ja julkaisun julkiseen hakemistoon. Samal- la hakija hyväksyy kansalaisvarmenteen käyttöön liittyvät säännöt ja ehdot sekä huolehtii kansalaisvarmenteen ja sen PIN-tunnusten säilyttämisestä sekä mahdolli- sen väärinkäytön tai kortin katoamisen ilmoittamisesta.

Varmentajan ja Rekisteröijän, Kortinvalmistajan sekä muiden varmennepalveluiden osa-alueita tuottavien toimittajien kesken on laadittu sopimus, joka ilmaisee kiistat- tomasti kummankin osapuolen oikeudet, vastuut ja velvoitteet.

Kun Varmentaja myöntää kansalaisvarmenteen, se samalla hyväksyy varmenne- hakemuksen.

Väestörekisterikeskus laatii erillisen varmennuskäytännön jokaiselle myöntämäl- leen varmennetyypille. Varmennuskäytäntö viittaa varmennepolitiikka-asiakirjaan, joka on varmennetyypin kuvaava yleisempi säännöstö ja ohjeisto ja joka on yhtei- nen kaikille kansalaisvarmenteille siitä riippumatta, mille tekniselle välineelle var- menne on sijoitettu.

Väestörekisterikeskus julkaisee varmennepolitiikan ja varmennuskäytännön myön- tämiensä varmenteiden osalta. Varmennepolitiikka kuvaa varmennetyypin osalta käytettävät menettelytavat, käyttöehdot, vastuiden jaon ja muut varmenteen käyt-

töön liittyvät näkökulmat. Varmennuskäytäntö kuvaa tarkemmin, miten varmennepolitiikkaa sovelletaan eri teknisillä alustoilla.

Sekä varmennepolitiikka että varmennuskäytäntö ovat saatavilla osoitteesta tai www.fineid.fi.

2.8 Yksityisyyden suoja

Varmentaja ja rekisteröijä noudattavat varmenteen haltijoiden henkilötietojen käsittelyssä hyvää tietojenkäsittelytapaa sekä tietosuojaa. Henkilötietojen käsittelyyn kiinnitetään erityistä huolellisuutta ja Väestörekisterikeskus on julkaissut varmennepalveluiden osalta erityiset henkilötietolain mukaiset käytännesäännöt.

2.9 Korvauskäytäntö

Varmennepalveluiden tuottamiseen liittyvä Väestörekisterikeskuksen vahingonkorvausvastuu määräytyy vahingonkorvauslain (412/1974) säännösten mukaisesti. Väestörekisterikeskusta koskevat myös lain vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain mukaiset varmentajan vahingonkorvausvastuut.

Väestörekisterikeskus vastaa varmenteen haltijalle enintään aiheutuneista välittömistä vahingoista, mikäli vahinko johtuu Väestörekisterikeskuksen välittömästä toiminnasta.

2.10 Sovellettava lainsäädäntö ja erimielisyyksien ratkaiseminen

Kansalaisvarmenne täyttää Euroopan parlamentin ja neuvoston sähköisen allekirjoituksen direktiivin (1999/93/EC) laatuvarmenteelle asettamat vaatimukset.

Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009) on säädetty laatuvarmenteella tehdyistä sähköisistä allekirjoituksista. Sähköisestä henkilökortista on säädetty henkilökorttilaissa (829/1999) ja Väestörekisterikeskuksen myöntämisestä varmenteista on säädetty väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009)..

Varmennepalveluiden tuottamiseen liittyvä Väestörekisterikeskuksen vahingonkorvausvastuu määräytyy vahingonkorvauslain (412/1974) säännösten mukaisesti. Väestörekisterikeskusta koskee myös lain vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista (617/2009) ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) mukaiset vaatimukset.

Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain mukaan laatuvarmenteilla voidaan aina asioida viranomaishallinnossa.

Laatuvarmentajia valvoo Viestintävirasto.

Kansalaisvarmenteet on luotu noudattaen laissa väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista, laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista, laissa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa ja varmennepolitiikassa esitettyjä menettelyjä ja varmenteen haltijan antamien tietojen mukaisesti.

2.11 Varmentajan toiminnan tarkastusmenettely

Laatuvarmentajia valvova Viestintävirasto voi tarkastaa varmentajan toiminnan laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista sääde-tyin edellytyksin. Väestörekisterikeskus voi tarkastaa tekniset toimittajansa sen mu-kaisesti, kuin teknisten toimittajien kanssa tehdyissä teknisissä toimitussopimuksis-sa tarkastusmenettely on kirjattu. Tarkastus tehdään vähintään kerran vuodessa ja aina, kun uusi sopimuskausi alkaa.

Tarkastuksen avulla selvitetään toimiiko tekninen toimittaja sopimuksen mukaisesti huomioiden tietoturvastandardien vaatimukset. Pääsääntöisesti teknistä toimittajaa arvioidaan ISO 27001 standardin sekä Viestintäviraston määräysten mukaisesti.

Tarkastuksen suorittaa Väestörekisterikeskuksen tietoturvapäällikkö tai Väestöre-kisterikeskuksen hankkima ulkopuolinen tarkastaja, joka on erikoistunut varmenne-palveluihin liittyvien teknisten toimittajien auditointiin. Tarkastus suoritetaan huomi-oiden tietoturvan kahdeksan osa-alueen toteutus. Tarkastettavia tietoturvallisuuden ominaisuuksia ovat luottamuksellisuus, eheys ja käytettävyys.

Tarkastus kattaa Viestintäviraston antamat määräykset tietoturvallisuudesta var-mentajalle.

Tarkastuksessa verrataan politiikkaa ja soveltamisohjeita koko varmenneorgani-saation ja -järjestelmän toimintaan. Väestörekisterikeskuksen vastuulla on sovelta-misohjeiden yhdenmukaisuus varmennepolitiikan kanssa.

3. Versionhallinta

Varmennekuvaus Väestörekisterikeskuksen kansalaisvarmenteesta, v.1.9.

Versio	Päivämäärä	Kuvaus / muutokset
v 1.0	1.4.2003	Hyväksytty versio 1.0.
v 1.1	1.9.2003	Henkilökorttilain (829/1999) muutokset, jotka astuvat voimaan 1.9.2003
v 1.2	7.1.2004	Pankin maksukortti
v.1.3	1.6.2004	Toimituksellisia muutoksia.
v.1.4	1.7.2004	Toimituksellinen muutos
v.1.5	1.7.2007	Lainsäädäntömuutokset; Valtioneuvoston asetus poliisin myöntämistä henkilöllisyyttä osoittavista asiakirjoista (707/2006), asetus on tullut voimaan 21.8.2006. Editoriaaliset muutokset. Yhteystietojen päivitys. Toimituksellinen muutos.
v.1.6	1.5.2008	Valtionhallinnon rakennejärjestelystä aiheutuneet muutokset (ministeriönvaihdos); selventäviä muutoksia asiasisältöön.

v.1.7	1.3.2010	<p>Laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (661/2009), laki tulee voimaan 1.3.2010. Väestötietolaki (507/1993) on kumottu.</p> <p>Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista (617/2009), laki on tullut voimaan 1.9.2009. Laki sähköisistä allekirjoituksista (14/2003) on kumottu.</p>
v.1.8.	1.12.2010	<p>Lain vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista (617/2009) mukaiset tunnistamisasiakirjat, muutokset varmenteen haltijan yksityisten ja julkisten avainten pituuksissa, yhteystietojen päivitys.</p>
v.1.9.	1.3.2012	<p>Politiikka-asiakirjarakenteen muutos ETSI-laatuvarmennepolitiikkarakenteen ETSI TS 101 456 muotoon.</p>